

P. 245
9.9.30

Teater ja muusika. Eftendus „Lannhäuser“.

Lanavune hooaja avamine „Estonia“ teatris, mis algas riigivanema ilmumisel Eesti isariigi hümmi laulmisega, kujunes eriti pidulikuks teetõttu, et lanavusele tuli jääraane huvitatu meisterteos, nagu jeda on saksa geniaalse suurvaimu Richard Wagneri „Lannhäuser“, mida loetakse la suurtele ooperilavadele kõvats proovipähkiks. Eftenduse pidulikuks teostas muudugi la väline kiig, mis ilmes viimase platini publikuga täidetud teatrisaalis ning Riia vene teatri näitlejastonna poolt avaldatud tervitusega ja sooviaga viljalats tööts ühijel kunstipõllul ühes loorbeerpäria annessiga „Estonia“ jeltfile.

Kordaläinud „Lannhäuseri“ lanvastamist tuleb pidada meie kirjastes teatrioludes samuti lanva kui la orkestri ja loori suhtes igatahes juurüändmuseks, sest see ooper efiab loorile kui la ansambli suhtes solistidele juuremaid nõudmisi, kui tema eeskäijad Estonia teatri lanval „Lendav Hollandlane“ ja „Lohengrin“.

Jälgides nende kolme ooperi lanvastusi selgub filmipaistvalt Wagneri loomingu areng. Kuna Wagner oli ühijasti geniaalne luuletaja, dramaturg ja helilooja, siis on ju loomulik, et temale kergem oli, jeda saavutada ja täide viia, millest teised, võib-olla, ainult unistajid. Arusaadavalt tartuvises siin peale kõige selle olla rabitaalse revolutsioonäarina ja reformaatorina. Lannhäuserist alates avaldub Wagneri rahvuspärajas itta tugevamini tema loominguks, sest loqu aineestitu oma ooperitele valis ta saksa vana rahvaluule ja kestaegse kunstluule marafalvedest, mis osutusid temale rikkalikels inspiratsiooniallikaks.

Kuulates müüd Lannhäuseri tõlvuval ja valdavalt muusikat, ei tahaks kuidagi ushuda, et see ooper ei jõudnud läbi liia oma efiilavastusil ja pidi saama jarnaie jaatuse osalijestki, nagu Bizet „Carmen“.

Role wiist ühijti ooperit, millel oleks jarnane tore avamäng, nagu „Lannhäuseril“, mis on saanud kõigi sinfooniafonisfertide armastatuimaks hiigepalaks. Wõijtlejatena temale teataval määral lõne alla tulla wiiksid Wagneri avamängud Rienzi'ist ja „Meistersinger'iteist“ ning Tšaikowski avamäng „Romeo ja Julia“, mis aga ei tuulu ooperile.

Lannhäuseri avamängu tõi orulestrijuht prof. J. Natvit vastavate tempode tartuutamisega efiiktselt kuuldavale. Meie teatriakustila ei jõudusta ühijel määral madalamaid muusikariistu, mispäraft tuleks näitels suurendada vähemaltki ühe võorra lonkabasse rühma suurema kõlajõu saavutamiseks. Avamängu mõju kõlaltiselt oleks veel tõstnud tugevam rõhutamine tromboonide teemis ning väljapeetud ja kindlam rütmilisus seikmises osas. Suurem osa orkestrijuhte lasjeb end ahvatlelda siin tõttamijela.

Solistidest efiines nimisatäitjana Kari Ots. Tema dramaatilisele tenorile josis Lannhäuseri osa hästi. Efiieeni Venus'ega Venusmäeloopas wiis ta läbi hoogsalt ja oma jutustuse viimases pildis deflamee-ris ta ilmekalt ja selge distsiiooniga. Ainult armastus-avaldamisjteenis Efiisabetiga teises waatuses ei leidnud ta jeda intiijemat ja soojemat kontakki, mis sunnits kuulajaid või bealtwaatajaid sügavamale kaasaelamisele. Seda tuleb delda la Efiisabeti osatäitja, Helmi Gineri, kohta, kes oli lanvaliselt siin la tagasihoidlik. Samuti oleks olnud waja ial huvi atvaldada tagasiuulewate paltverändurite waistu, kas leiduks nende seas la Lannhäuserit. Kaululiselt wiis ta oma osa läbi selge kõlatuusega ja muusikalise kindlusega. Seas wormis ja hääles oli Aleksander Arder, kes seetõttu kujutas hingestatult Wolfram von Eschenbach'i osa, tükktides seega efiilpaanile. Riina Romanowa Venuse osas rahuldas enam laulijelt kui kujult. Venuse pealate oli pifut liig wenemaiguline, tuletades meele „Kälineidu“. Kena oli häälelitselt noore karjase osas Aino Einla. Mõjuvalt aiustid laasa tõsta ansamblite ja jooloortide head muljet Lühiringeni maatrahuwi osas Bernhard Hansen ning rüütliid Arnold Wisman, Nikolai Suursõõt, Aleksander Riias ja Kallio Raag.

Siikumisjuhi Kassel Olbrei tantstude seadlustel oli plastiline ilme ühes elama liikumisega. Aleksander Tuurandi lanvapildid olid mõjuvad, kuid ainult teises pildis paistis maastil heledama walgustuse juures piisut ebaloomuulituna oma liig sirgejooneliste kontuuride tõttu. Stiiliseeritud dekoratsioonid wiib kasutada ainult tumeda walgustusega. Venusmäel puudus laugelst läikiv järweke. N. Mey kostüümib olid ajalohased ja stiilikad. Noist mõningateft loetletud kõrwalasjaliffudeft puudustest hoolimata jättis efiendus üdse wäga hea mulje ja wiib nähtawasti kindlasti loota, et see lanvastus jääb lauemaks ajaks „Estonia“ teatrilis tõmbetiikits ja lahilemata enam, kui olid jeda „Lendav Hollandlane“ ja „Lohengrin“.

Eh. Remba.

Päwaleht 9. IX 1930